

MOLECULAR STRUCTURES OF MONOMERIC AND DIMERIC GOLD TRIBROMIDE AT EQUILIBRIUM

Mustafa Çalışkan

Department of Physics, Trakya University, Prof. Dr. Cahit Araf Blv., 22130 İskender/Edirne, Turkey

E-mail of the corresponding author: caliskanmustafa@yahoo.com , mustafacaliskan@trakya.edu.tr

Abstract

The molecular structures of gold tribromide (AuBr_3 and Au_2Br_6) in monomeric and dimeric forms have been determined using quantum chemical calculations and electron-scattering experiments. The ground state structure of monomeric gold tribromide has been shown to have C_{2v} symmetry rather than a T-shaped structure with one short and two longer Au-Br bonds, in accordance with the first rule of the Jahn-Teller effect. In this study, we calculated the equilibrium molecular structures of AuBr_3 and Au_2Br_6 using the interionic force model. The results we obtained for bond lengths and bond angles in the equilibrium structure were compared with quantum chemical calculation results and values measured in electron-scattering experiments. The results obtained can be considered appropriate. Interatomic pair interactions are defined by the parameters specified in the interionic force model we present. The molecular structure, bond length, and bond angle results we obtained using the Interionic Force Model parameters are in agreement with the theoretical B3LYP, MP2 and CCSD(T) results.

Keywords: Monomeric gold tribromide, dimeric gold tribromide, interionic force model, molecular structure. B3LYP: Becke's three-parameter hybrid method with the LYP (Lee, Yang, and Parr) correlation functional, MP: Correlated calculation at the Möller-Plesset level, MP2: MP Calculation truncated at second order, CCSD: Coupled cluster singles and doubles, CCSD(T): As above, including triple excitations configuration interaction.

DOI: 10.7176/JNSR/17-1-07

Publication date: June 28th 2025

1. Giriş

Altın halidlerin yapı ve bağ özelliklerini çalışmak hem deneysel, hem de teorik çalışmalar için enteresan ve çarpıcı bir örnektir [1-5]. Bütün altın monohalidleri, trihalidleri ve bunların dimerlerinin moleküler yapısı relativistik pseudo potansiyellerini kullanan teori ile araştırılmıştır [1,5]. Diğer taraftan altın trihalidleri Jahn-Teller etkisine konudur [6]. Altın trihalidleri yapısal kimyada da ilginç konulardan biridir. Bu göstermiştir ki molekülün titreşimsel hareketlerini ve elektronik birleşmesini içeren temel bir dinamik sistemdir. Aynı zamanda deneysel olarak gözlemlenebilen statik bir etkidir.

Altın tribromür (AuBr_3) Jahn-Teller etkisini gözlemlemek için iyi bir örnektir. AuBr_3 Hargittai ve çalışma grubu tarafından B3LYP, MP2 ve CCSD(T) çalışmalarında gözlenmiştir [1]. Hargittai ve çalışma grubu monomerik ve dimerik altın tribromürün (AuBr_3 , Au_2Br_6) B3LYP, MP2 ve CCSD(T) çalışmalarında yayımlanmışlardır. AuBr_3 Molekülünün şeklini hem D_{3h} (C_{3v}) hem de değişmiş Jahn-Teller C_{2v} simetrisi ile karşılaştırmışlardır. B3LYP, MP2 ve CCSD(T) çalışmaları monomerik altın tribromürün (AuBr_3) değişmiş Jahn-Teller C_{2v} simetrik bir molekül olduğunu göstermiştir [3]. Bir molekülde Jahn-Teller bozulması olsa bile temel durum simetrisi bozulmadan önceki ilk dejenere durumu ile aynı olacağını söyleyebiliriz. Altın tribromürün (AuBr_3) B3LYP, MP2 ve CCSD(T) çalışmaları, hem doğada, hem de yüksek deneysel sıcaklıklarda molekülün biçiminin bozulmasının statik olduğunu kanıtlamıştır.

Bu çalışmada iyonlararası kuvvet modelini temel alarak teorik hesaplamalar yapmış bulunmaktayız, bu modeli daha önce erimiş tuzlarda iyonlararası etkileşimleri tanımlamada kullanmıştık [8-11]. Altın tribromürün potansiyel enerji fonksiyonu için iyonik bir model geliştirerek 500 parçacıkla moleküler dinamik yaparak bu molekülün sabit temel durum yapısını buluyoruz. Bulunan sonuçlar Hargittai ve grubunun çalışmasında bulunan spektral verilerdeki AuBr_3 monomeri ve Au_2Br_6 dimerinin moleküler şekilleri ile test edilmiştir [1]. İyonlararası kuvvet modelini temel alarak, denge yapısında AuBr_3 molekülündeki çiftler etkileşimleri tanımlıyoruz. AuBr_3 ün çiftler dağılım fonksiyonlarını elde etmek için ise HNC integral denklem teorisi kullanılabilir.

2. Teori

2.1 İyonlararası Kuvvet Modeli

Alüminyum [9] ve bromürlerin [10,11] önceki çalışmalarını takip ederek, altın bromür kümeleri içinde iyonlararası kuvvet modelini kullanıyoruz. Bunun için; (i) kristal durumunda denge durumunu tanımlayan ve iyonları arasındaki elektrostatik etkileşimlerle bağ oluşturan Born modeli, (ii) titreşimsel hareketler ve kristal

kusurlar için shell modeli kullanılır. Elektron-shell deformasyonu Z_i efektif valansları ile tanımlanır ve halojenlerin elektrik ve örtüşme polarizibiliteleri sırasıyla α_x ve α_s ile ve altın iyonlarının elektrik polarizibilitesi α_M ile tanımlanmıştır. Örtücü itici güçler iyonik yarıçap R_i leri ve sabit parametreler ρ_i lerinde bulundurmaktadırlar. Van der Waals, dipol-dipol etkileşimleri sadece halojenler için vardır. Bu modelde sistemin toplam potansiyel enerjisi $U(\{r_{ij}\}, \{p_i\})$, iyonlararası bağlar r_{ij} ve elektrik dipol momentleri p_i nin fonksiyonu olarak :

$$U(\{r_{ij}\}, \{p_i\}) = \sum_{i>j} V_{ij}(r_{ij}) + U_{pol}^{cl} + \frac{\alpha_s}{\alpha_{cl}} \sum_{i_m, j_h} p_j \cdot \hat{r}_{ij} \left| \frac{d\phi_{ij}(r_{ij})}{dr_{ij}} \right| \quad (1)$$

şeklindedir. Burada $V_{ij}(r_{ij})$:

$$V_{ij}(r_{ij}) = \frac{Z_i Z_j e^2}{r_{ij}} + \phi_{ij}(r_{ij}) - \frac{C_i C_j}{r_{ij}^6} \quad (2)$$

$\phi_{ij}(r_{ij})$ İtici etkileşimleri tanımlayan merkezi potansiyel, Busing formunda [12] :

$$\phi_{ij}(r_{ij}) = f(\rho_i + \rho_j) \exp \left[\frac{R_i + R_j - r_{ij}}{\rho_i + \rho_j} \right] \quad (3)$$

burada $f = 0.05 e^2 / \text{Å}^2$ enerji ölçeğinde değişmez bir sabittir. (3) Bağıntısı her iyonun transfer edilebilir etkileşim kuvvetlerine sahip olduğunu gösterir, böylece her bileşik ailesi için gereken parametre sayıları azalır. İyonik kümeler için iyonlararası kuvvet modeli hakkında daha fazla bilgi için Ref.[8-11]'e bakılabilir. Bununla birlikte bu çalışmada AuBr₃ moleküler iyonunda iyonik etkileşimlerin artırılmış klasik bir modelini anlatmaktayız. Biz bu modeli seçerek AuBr₃ molekülünün moleküler yapısını tanımlamak için kullandık. Ayrıca $V_{ij}(r_{ij})$ Potansiyelini kullanarak AuBr₃ molekülünde etkili çiftler etkileşimleri de hesapladık, buda daha önceki çalışmalarımızda rijid iyon potansiyeli olarak tanımlanmıştı [13].

Yapısal hesaplamalarımız için bir integral denklem teorisi (VMHNC sıvılar için çok geçerli bir teoridir) [14,15] de verilmiştir. Bununla birlikte şimdiki çalışmamızda HNC çözümünü statik yapı hesaplamalarımız için kullanmış bulunmaktayız. Birçok sıvı hal teorisindeki gibi homojenler, izotropikler ve ikili sistemler (i, j =1, 2) için VMHNC çözümünde Ornstein-Zernike (OZ) denklemi çözülür

$$h_{ij}(r) = c_{ij}(r) + \sum_{l=1}^2 \rho_l h_{il}(r) * c_{lj}(r) \quad (4)$$

burada $c_{ij}(r)$ kısmi direkt korelasyon fonksiyonlarını, $h_{ij}(r) = g_{ij}(r) - 1$ toplam korelasyon fonksiyonlarını tanımlar, $g_{ij}(r)$ çiftler dağılım fonksiyonlarını, ρ_l kısmi iyonik sayısal yoğunluklarını gösterir. Böylece (4) denklemi

$$c_{ij}(r) = h_{ij}(r) - \ln \left[g_{ij}(r) e^{\beta \phi_{ij}(r) + B_{ij}(r)} \right] \quad (5)$$

ile çözülür.

$\phi_{ij}(r)$ Atomlar arası çiftler potansiyelleri ve $B_{ij}(r)$ lerin HNC çözümleri için sıfır olduğu kabul edilir. Monatomikten ikili sıvılara geçişteki sıvıhal genellemesi için $g_{ij}(r)$ kısmi çiftler dağılım fonksiyonlarını $\phi_{ij}(r)$ kısmi çiftler potansiyellerine bağlayan üç tane integral denklem setine sahibiz. İkili sıvı alaşımları için VMHNC integral denklem teorisi kullanılır, bu Gonzalez [14] de verilmiştir, böylece konfigürasyon $f^{VMHNC}(\beta, \rho, x_l)$ Helmholtz serbest enerji fonksiyonu değişik durumlarda $B_{ij}(r) = 0$ alınmasıyla minimize edilir. Bu çok kısa HNC çözümüdür.

3. Sonuçlar ve Tartışma

Sonuçların sunumu üç kısma ayrılır: ilki deneysel verilerinde elde edilebildiği moleküler yapı ile ilgilidir. İkincisi altın tribromür için atomlar arası çiftler etkileşimleri ile ilgilidir. Son kısım AuBr₃ ün statik sıvı yapısı ile ilgilidir.

İlk önce, şimdiki çalışmamız olan iyonlararası kuvvet modelinden elde edilmiş altın triklorürün moleküler yapısı ile ilgili sonuçları veriyoruz. AuBr₃ Molekülünün denge yapısı şu şekilde tanımlanır: Molekülün potansiyel enerji fonksiyonu iki durumun hesaba katılmasıyla hesaplanır, (i) statik eşitlik durumuna doğru molekülün enerjisinin minimize edilmesiyle verilen konfigürasyonun optimizasyonu içindir, (ii) sabit enerjide dinamiksel değerlendirmeleri ve titreşimsel frekansların değerlendirilmesi içindir.

Moleküler yapı hesaplamalarımızdaki model parametreleri Tablo 1 'de verilmiştir. Br İyonu kısa-mesafe örtüşme etkileşimlerini içeren parametreler daha önceki alkali halid çalışmalarından [11] alınabilir, metal iyonları için R_i ve ρ_i arasındaki ilişki R_M / ρ_M =18.6 (Wang Li – Tosi) tutarlılığının olması sağlanmıştır. Sunulan model Au için üç adet uygulanabilen parametre içerir. Bunlar, (i) Au iyonunun iyonik yarıçapı R_M, (ii) Au iyonunun efektif valansı Z_M, (iii) Au iyonunun elektriksel polarizibilitesi α_M dir, α_s = 0.76 Å³/e, α_x = 1.70 Å³ olarak belirlenmiştir [16].

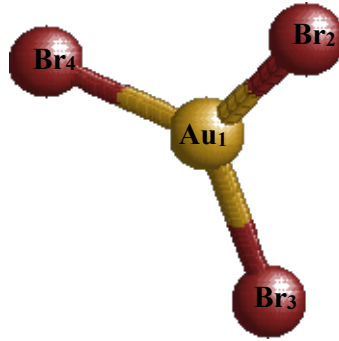
	Z _M	Z _X	R _M (Å)	ρ _M (Å)	R _X (Å)	ρ _X (Å)	C _X (eÅ ^{5/2})
AuBr ₃	2.847	-0.949	1.16	0.054	1.84	0.258	7.17
Au ₂ Br ₆	2.811	-0.937	1.16	0.054	1.84	0.258	7.17

Tablo1. Altın bromürler için iyonlararası kuvvet modeli parametreleri [M metal (Au) ve X (Br) halojen iyonunu temsil etmektedir].

İyonlararası kuvvet modeli ile hesaplanmış AuBr₃ 'ün moleküler yapısı Şekil 1 'de görülmektedir. Hargittai ve çalışma grubu Y-şeklindeki yapının AuBr₃ için geçiş durumuna uygun olduğunu göstermişlerdir. Bununla birlikte AuBr₃, C_{2v} düzeni içinde D_{3h} trigonal düzlem yapısının bozulması ile Jahn-Teller simetrisinin ilk kuralının sonucu olarak T-şekli yapısına sahiptir. Tablo 2 taban durumu denge yapısında monomer AuBr₃ için bağ uzunlukları ve bağ açıları sonuçları verilmektedir, aynı zamanda bu sonuçlar B3LYP, MP2 ve CCSD(T) metotları ile karşılaştırılmaktadır [1].

Metot	r (Au ₁ -Br ₂)	r (Au ₁ -Br ₃)	r (Au ₁ -Br ₄)	∠Br ₂ -Au ₁ -Br ₃	∠Br ₂ -Au ₁ -Br ₄	∠Br ₃ -Au ₁ -Br ₄
Bu çalışma	2.401	2.431	2.431	120.73	119.59	119.67
B3LYP	2.434	2.432	-	97.20	-	-
MP2	2.413	2.408	-	96.20	-	-
CCSD(T)	2.428	2.426	-	96.20	-	-

Tablo 2. Monomerik AuBr₃ için geometriksel parametreler, bağ uzunlukları Å° biriminde, açılar derecedir.

Şekil 1. Monomerik altın tribromür $AuBr_3$ molekülünün moleküler yapısı.

Tablo 2’de görüldüğü gibi iyonlararası kuvvet modeli kullanılarak elde edilen $AuBr_3$ molekülünün bağ uzunlukları, MP2 metodu sonucundan daha uzundur ($0.012 \text{ \AA}$ civarında). Sonuçlarımız aynı zamanda Ref.[1]’de verilen B3LYP hesaplama sonuçlarına ve CCSD(T) metotları sonuçlarına da yakındır. Bağ açılarımızda hesaplama metotlarından B3LYP sonucu ile daha iyi uygunluk göstermektedir. Modelimizin $\angle Br_2-Au_1-Br_3$ açısının, B3LYP metodu sonucundan ortalama 23° daha büyük olduğu, ayrıca $\angle Br_2-Au_1-Br_3$ açısının MP2 ve CCSD(T) metodu sonuçlarından yaklaşık 24° daha büyük olduğu görülmektedir. Böylece, hesapladığımız bağ uzunlukları ve bağ açıları B3LYP, MP2 ve CCSD(T) sonuçlarıyla uygun olarak değerlendirilebileceği sonucuna varılabilir.

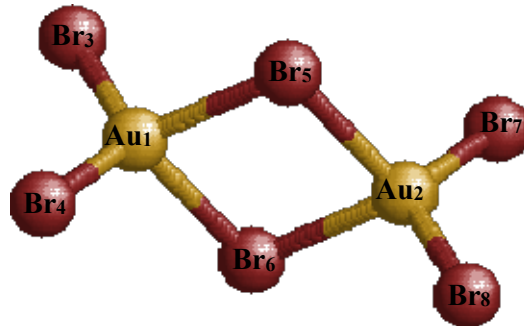
İkinci olarak iyonlararası kuvvet modelini kullanarak elde ettiğimiz dimerik altın tribromürün denge yapısını sunuyoruz, dimerik altın tribromürün denge yapısını, monomer için uygulanan teorinin bütün aşamalarını takip ederek hesaplamış bulunmaktayız. Ayrıca, iyonlararası kuvvet modeli parametrelerinin kullanılması ile hesaplanan titreşim frekansları, Magdolna Hargittai ve çalışma grubundan [1] aldığımız değerlere fit edilmiştir. Böylece, Magdolna Hargittai ve çalışma grubundan [1] aldığımız değerlerin, $AuBr_3$ ve Au_2Br_6 taban durumu molekülleri için hesapladığımız titreşim frekanslarıyla uygunluk gösterdiğini görmekteyiz. Frekanslar, $AuBr_3$ için A_1 simetrisinde 283 cm^{-1} ve Au_2Br_6 için A_g simetrisinde 276 cm^{-1} hesaplanmıştır. Au_2Br_6 için atomların numaralandırılmaları ve moleküler modeli Şekil 2’de verilmektedir. Ayrıca, Au_2Br_6 için sonuçlarımızı D_{2h} simetrisindeki sonuçlar ile Tablo 3 ’de karşılaştırmaktayız .

Metot	$r (Au_1-Br_5)$	$r (Au_1-Br_3)$	$Au_1...Au_2$	$\angle Br_3-Au_1-Br_4$	$\angle Br_5-Au_1-Br_6$
Bu çalışma	2.445	2.648	3.872	77.93	102.06
B3LYP	2.452	2.566	3.747	86.2	91.1
MP2	2.433	2.526	3.649	87.5	90.7
CCSD(T)	2.445	2.550	3.844	87.4	90.5

Tablo 3. Dimerik Au_2Br_6 için geometriksel Parametreler, bağ uzunlukları $\text{\AA}$ biriminde, açılar derecedir.

Tablo 3’de görüldüğü gibi Au_2Br_6 molekülünün iyonlararası kuvvet modeli ile bulduğumuz hem bağ uzunlukları hem de bağ açıları için elde ettiğimiz sonuçların Ref.[1]’de B3LYP, MP2 ve CCSD(T) metotları ile bulunan sonuçlara yakın olduğu görülmektedir. Bu çalışmada bulunan $r (Au_1-Br_3) = 2.648 \text{ \AA}$ bağ uzunluğu, B3LYP metodu sonucu olan $2.566 \text{ \AA}$ sonucundan $0.082 \text{ \AA}$ daha büyüktür. Yine bu çalışmada, iyonlar arası kuvvet modeli ile bulunan $r (Au_1-Br_5) = 2.445 \text{ \AA}$ bağ uzunluğu, CCSD(T) sonucu olan $2.445 \text{ \AA}$ bağ uzunluğu sonucu ile aynıdır. Bu çalışmada bulduğumuz bağ açıları sonuçları B3LYP sonuçları ile uygunluk göstermektedir. Bu çalışmada bulunan $\angle Br_3-Au_1-Br_4 = 77.93$ bağ açısı, B3LYP sonucu olan 86.2 dereceden yaklaşık 8 derece daha küçüktür. Yine bu çalışmada bulunan $\angle Br_5-Au_1-Br_6 = 102.06$ derece bağ açısı B3LYP

sonucu olan 91.1 dereceden yaklaşık olarak 10 derece daha büyüktür. Böylece, iyonlararası kuvvet modelinin altın halojenürlerinin moleküler yapılarını çalışmak için uygun bir model olduğu sonucuna varabiliriz.

Şekil 2. Dimerik altın tribromür Au_2Br_6 molekülünün moleküler yapısı.

TAPT tipi potansiyel katı iyon modeli, moleküler hesaplamalarda kullanılan parametreler ile hesaplanır. Bu hesaplamalarda (moleküler ve iyonlararası), katyon polarizibilitesine karşı gelen anyona göre çok küçük olduğu durumlarda katyon polarizibilitesinin değerini ihmal edilebilir.

Model potansiyellerimizin katı moleküler yapıda olduğu söylenebilir. Etketif valansın sıvı yapıyı etkilediği bilinir. Bu nedenle iyonlararası kuvvet modelini kullanarak $AuBr_3$ için gösterilen ilk moleküler yapı olduğu sonucuna varabiliriz.

4. Sonuçlar

Bu çalışmada, altın tribromür için basit bir iyonik model (İyonlararası Kuvvet Modeli) sunuyoruz. Sonuçlarımız, $AuBr_3$ için bir iyonik modelin faydalı bir düşünce olduğunu göstermektedir. $AuBr_3$ 'ün bu moleküler ve sıvı yapısının RIM potansiyellerinden elde edilebildiği görülebilir. Bununla birlikte iyonlararası kuvvet modeli Jahn-Teller biçimi bozulmuş molekülleri için de elde edilebilir. Sıvı yapı, efektif valansın etkileri hesaba katıldığında efektif potansiyellerden elde edilebilir. İyonlararası Kuvvet Modeli ile bulduğumuz bağ uzunluğu ve bağ açıları sonuçları B3LYP, MP2 ve CCSD(T) metotları sonuçları ile uyum içinde olduğu görülmektedir.

İyonlar arası Kuvvet Modeli kullanılarak yakın zamanda yapılmış ve yayınlanmış çalışmalar, altın triflorürün monomerik ve dimerik denge durumu moleküler yapıları (AuF_3 , Au_2F_6) [17] ve monomerik kadmiyum-dihalidlerin moleküler yapıları ($CdCl_2$, $CdBr_2$, CdF_2 , CdI_2) [18] çalışmaları da bu çalışmadaki gibi uyumlu sonuçlar vermiştir. Mayıs 2026 da "Journal of Natural Sciences Research" dergisine gönderilmiş inceleme aşamasında bir çalışma da "monomerik ve dimerik altın triklorürün moleküler yapıları" adında bir çalışma bulunmaktadır [19].

References

- [1] Axel Schulz and Magdolna Hargittai, Chem. Eur. J., 7, No. 17, 3657-3670 (2001)
- [2] M. Hargittai, A. Schulz, B. Reffy, M. Kolonits, . A. Jahn, J. Am. Chem. Soc. **123**, 1449 (2001)
- [3] P.Schwerdtfeger,J.S. McFeaters,M.J.Liddell,J.Hrusak, H.Schwarz, J.Chem. Phys. **103**, 245 (1995).
- [4] P. Schwerdtfeger, H. Schmidbaur, Z. Anorg. Chem. **626**, 374 (2000)
- [5] A. Schulz, M. Hargittai, Chem. Eur. J. 7, 3657 (2001)
- [6] H. A. Jahn, E. Teller, Proc. R. Soc. London, Sect. A. **161**, 220 (1937).
- [7] S. Komiya, T. A. Albright, R. Hoffmann, J. K. Kochi, J. Am. Chem. Soc. **98**, 7255 (1976).

- [8] Z. Akdeniz, Z. Çiçek, M. P. Tosi, Chem. Phys. Lett. **308**, 479 (1999).
- [9] Z. Akdeniz, M. Çalışkan, Z. Çiçek, M. P. Tosi, Z. Naturforsch. **55a**, 575 (2000).
- [10] Z. Akdeniz, M. Gaune-Escard, M. P. Tosi, Z. Naturforsch. **56a**, 381 (2001).
- [11] Z. Akdeniz, A. Karaman, M. P. Tosi, Z. Naturforsch. **56a**, 376 (2001).
- [12] W. R. Busing, Trans. Amer. Crystallogr. Ass. **6**, 57 (1970).
- [13] H.Gurbuz, M.Çalışkan,S.S.Dalgıç, Proceed. of TFD-22, 14-17 Sept. Bodrum-Turkey, 01-SB-26
- [14] L.E. Gonzalez, A.Meyer, M.P Iniguez, D.J.Gonzalez,M.Silbert, Phys. Rev. **E47**, 4120 (1993).
- [15] S. S. Dalgic, H. Gurbüz, M. Caliskan, O. Ozgec, J. Opto. Electron. Adv. Mater. **7**, 2075 (2005).
- [16] Z. Akdeniz, Z. Çiçek, M. P. Tosi, Z. Naturforsch. **55a**, 861 (2000).
- [17] Mustafa Çalışkan, Journal of Natural Sciences Research, Vol.14, No.13, 21-25 (2023).
- [18] Mustafa Çalışkan, International Journal of Scientific and Technological Research, Vo.5, No.8, 90-95 (2019).
- [19] Mustafa Çalışkan, Journal of Natural Sciences Research, under reviewing (May 2026).